

Doktor Larsen, læge i Hareskov 1923-62

Af Nina Nørager-Nielsen

Igennem nogle år har nogle borgere samlet oplysninger om Hareskovbys bebyggelse og beboere, og gruppen har i 2008 lagt disse oplysninger ud på nettet. Nina Nørager-Nielsen er selv vokset op i Hareskovby og har deltaget i dette gruppearbejde, som også har indbefattet mange interviews.

Nogle af disse mange fortællinger om en af Hareskovbys markante personligheder, dr. Larsen, er her sammenfattet i en artikel med tilladelse af dr. Larsens familie.

Den gamle doktor Larsen, som han kom til at hedde, var kun 36 år, da han i 1923 kom til Hareskov. Han hed Axel Andreas Larsen og stammede fra Helsingør, hvor hans far havde været dampskibsfører og lods. Han blev kandidat i 1916 og havde sin turnus på Kommunehospitalet og Rigshospitalet. I Thorshavn arbejdede han som konstitueret sygehuslæge, og John Larsen fortæller om sin far, at han i 1920'erne også havde arbejdet som skibslæge på amerikabåden Oscar II, der sejlede mellem København og New York. AAL fik sin embedseksamen i 1925.

Det første lægehus: Blokhuset

Den første læge i Hareskov

I Hareskov boede Doktor Larsen de første to år i Blokhuset i svinget neden for Pavillonon. Huset tilhørte en overlæge, Kjeldsted fra København, og han brugte det kun som sommerhus. Det var et bjælkehus, der brændte ned engang i 1950'erne.

Doktor Larsen var den første læge i Hareskov. Før den tid brugte folk en-

ten dr. Jørgensen fra Bagsværd eller dr. Kastberg fra Farum. Når Kastberg kom på sygebesøg, var han om sommeren til hest og om vinteren på ski eller med sparkstøtting.

Hareskovs læge kom futtende i en lille, lav DKW, der senere blev udskiftet med en Adler. Der var ikke parkeringsproblemer som i dag, så han holdt

blot ind i vejkanten, stod ud med sin H.C. Andersentaske i hånden, sin sixpence på hovedet og, lidt duknakket som han var, gik han ind til huset, hvor han skulle på sygebesøg. Her blev han modtaget af konen i huset med et ærbødigt: ”Værsgo, kom ind” og ”vil doktoren ikke vaske hænder?”

Efter at have boet et par år i Kjeldsteds

sommerhus flyttede han ind på Skovvej, i det eneste hus på skovsiden af vejen, der senere fik adressen Gammel Hareskovvej 330. Huset var bygget i 1901 af Ole Weirsøe. Denne døde imidlertid kort tid efter, så det var hans enke, Henriette Weirsøe, der boede alene i det store hus. Hun drev en slags pensionat, og Axel A. Larsen blev en af hendes pensionærer.

Fru Weirsøes datter, Ida Fjelsted, kom tit på besøg med sin mand og sine 4 børn. De boede på Gl. Kongevej i København og havde sommerhus i Slagslunde. En af Fjelsteds døtre, Inger, blev i 1929 gift med Axel A. Larsen og flyttede ind i sin bedstemors hus. Efter nogle år overtog Doktor Larsen og hans kone huset, men Henriette Weirsøe, som var en meget agtet og afholdt person i Hareskov, blev boende til sin død i 1937.

Dr. Larsens konsultation

I konsultationen

Det hed, at ”man skulle op til Doktor Larsen.” Når man gik ind i huset, var der et klokkespil, der bimlede. Så kom man ind i hallen, der også fungerede som venteværelse, og derfra videre ind i konsultationen. Der var en dør ud til køkkenet og en trappe til 1.sal.

”Jeg sad hver uge med min mor hos Doktor Larsen og så kviksølvet stige i hans blodtryksmåler. Min mor, der led af et alt for højt blodtryk, sukede, og så gik vi hjem igen. Der var jo ikke noget at gøre ved det.”

”Der var et værre rod i konsultationen.

Han kunne aldrig finde det, han skulle bruge og måtte kalde på sin kone.”

”Da jeg kom ind i konsultationen for at hente min far, flød det med blod. Min far, der var Doktor Larsens gode ven, havde mange gange sagt nej, men nu havde han endelig givet vennen lov til at fjerne den fedtknude, som min far havde i panden. Men det hjalp ikke. Den voksede jo hurtigt ud igen.”

Der var mange hjemmefødsler, hvor doktoren naturligvis assisterede.

”Jeg blev født alt for tidligt, og Doktor Larsen havde været der og hjulpet til ved fødslen. De siger, at han tog mig i benene og svingede mig rundt for at få mig til at skribe. Så blev jeg pakket ned i nogle varme håndklæder og tæpper. Da han næste dag kom på besøg, så han overrasket på mig og sagde: ”Nå, lever han endnu?” Det var i 1925.”

Mange år senere kom en ung pige ind i konsultationen for at få et pessar ”... og mens jeg sad og ventede, stod de

ude i køkkenet og kogte det”, fortæller hun.

En anden fik en samtale med ham, da hun gerne selv ville være læge ”... og så sagde han, at jeg måtte indstille mig på, at hvis jeg virkelig ville det, blev der ikke megen tid til mit klaverspil”

Sådan lyder nogle af de episoder, man får fortalt, når man spørger til Doktor Larsen.

Jeg selv var ambivalent, når jeg skulle derhen. Hvis det var for at lege med hans datter Jette, eller hvis jeg skulle til børnefødselsdag, var det sjovt nok, men når jeg skulle vaccineres, eller stikkes, som vi sagde, var jeg hunderrød. Det mildnede lidt på situationen, at fru Larsen, som assisterede sin mand, var sådan en sød dame. Doktoren var jeg lidt bange for. Han virkede reserveret og mut, men det var kun, til man lærte ham at kende, udtaler de, der var tæt på ham.

Fritidsinteresser

Else Hansen fortæller om sine forældres venskab med lægefamilien. Især hendes far, Ole P. Hansen, og Axel A. Larsen var meget gode venner. Doktor Larsen var så legesyg, fortæller hun og var bl.a. meget optaget af at spille et krigsspil. Det med det legesyge bekræfter sønnen John: ”Min far udviklede et brætspil med små krigsskibe, der flyttede rundt på sekskantede felter. I dobbeltdøren mellem de to stuer i huset blev der sat en plade for den nederste del, og så blev der spillet ”overkropsteater”, normalt efter selvskrevne stykker, ofte af historisk tilsnit.”

Familien Larsen og familien Hansen gik ofte sammen til opera, og her ville Axel A. helst høre Wagner, mens Ole P. mere var til det italienske.

Larsen spillede selv violin. På amerikabåden havde han, når der ikke var brug for ham som læge, optrådt med sin violin. Han spillede en tid i Farum og Omegns Symfoniorkester.

”Han var ikke alt for god, stod altid og fnidrede lidt med buen,” fortæller Keld Jensen, som han spillede sammen med i Hareskov, og han fortsætter:

Dr. Larsen malede i 1958 denne akvarel af Gammel Hareskovvej 330.

”Scenen er: Kammermusikafteften hos Erling Juul Nielsen på Skovmose Allé. Blandt de udøvende musikere finder man dr. Aksel Larsen på violin og hr. Lagoni Jacobsen på piano. Det må nævnes, at det var tilladt at klappe mellem satserne, og en vis konversation kunne accepteres. En samtale mel-

lem violinisten og pianisten hørtes mellem første og anden sats i "Forellen".

Doktor Larsen: "Ved De hvad, hr. Lagoni! Før jeg dør vil jeg lære at spille Saint-Saëns Introduktion og rondo capriccioso!"

Hr. Lagoni: "Så må jeg gratulere Dem til Deres høje alder, hr. Doktor Larsen."

Dr. Larsen med sixpence i tennisklubben

I 1924 var både Ole Hansen og Axel A. Larsen initiativtagere til tennisklubben i Hareskov. Det var det bedre borgerskab, der dyrkede den sport, så Doktor Larsen skulle engang have sagt til Tømrer Karl Hansen fra Skovmose Allé: "Man skal jo ikke komme rendende i sit håndværkertøj". Men Karl var en dygtig tennisspiller, så de ville gerne have ham med i kampene. Og på tennisbanerne på Skovbovænget blev der spillet mange turneringer, og i klubhuset, som Axel A. Larsen også var med til at etablere, blev der holdt mange fester. Her fik han igen brugt sine kreative evner og lavede en over-

dækket orkestergrav med snoretræk. I graven placerede han en rejsegrammofon.

Både Ole P. Hansen og Axel A. Larsen boede i den dyre ende af byen. Ole P. stammede fra Villa Egedal og hans kone, Karen Margrethe, fra Villa Hørra. Det er henholdsvis Gammel Hareskovvej 325 og 327. Det var nogle af de store villaer, som Skandrup havde bygget i starten af århundredet, og hvoraf de fleste lå på selve Skandrups Allé.

Læge for alle

Lægen, præsten og skolelæreren var kulturpersoner, som der blev set op til i det lille samfund.

Doktor Larsen var også læge på Hareskov Kuranstalt, et luksuskursted som lå tæt på Bagsværd sø. Men det betød ikke, at han følte sig højt hævet over andre eller

blev selektiv i sin lægepraksis. Mens andre læger fravalgte nogle af de dårligst stillede familier, tog Doktor Larsen alle som patienter. Han var interesseret i, at folk fik ordentlige forhold og blev i 1925 formand for Sundhedskommissionen i Værløse. Her kæmpede han for de underernærede børn og stod i spidsen for rottebekæmpelsen. Han var meget hjælpsom, men stillede også krav til sine patienter om hygiejne og kunne godt finde på at kritisere, når han var på sygebesøg.

Da Bager Hansen kom til ham og klagede over dårlige nerver, fordi det ikke gik så godt med omsætningen i forret-

Dr. Larsen i Røde Kors, Finland

ningen, fik han at vide, at det skulle han lade være med at tage så tungt. Så blev Bager Hansen rasende og skiftede til lægen i Farum.

I min familie huskes Doktor Larsen

som den altid beredvillige. Jeg kom en dag cyklende langs skoven og skulle tage et venstresving ad Skovmose Allé, der stadig var en grusvej, så jeg skred, væltede i svinget og vågnede først op på køkkenbordet i det nærmeste hus – og der stod Doktor Larsen og min mor. De var nået frem samtidig. Min mor var blevet hentet af sønnen i huset, og lægen havde de ringet efter. Han satte nogle modbydelige klemmer i min hage, som jeg havde knaldet ned i vejgruset, og de næste dage kom han for at tilse mig.

Dr. Larsen og politik

I 1918, to år efter at Axel A. Larsen havde taget sin kandidateksamen, tog han med den danske Røde Kors ambulance til den finske frihedskrig, en borgerkrig, hvor skandinaviske frivillige var med til at kæmpe mod kommunisterne. Han blev sat til at lappe sårede soldater sammen, så han blev nærmest specialist i brækkede arme og ben.

Det kom min far til gode en nat i 1944, da hans skulder gik af led. Min mor, der ikke var særlig modig, blev nødt til at spæne op til Doktor Larsen i nattens mulm og mørke, for vi havde

ikke telefon. Han kom fluks og satte min fars skulder på plads, som om han aldrig havde bestilt andet. Han var familielægen, der ikke arbejdede på bestemte tider, men kom, når hans patienter havde brug for det.

I 1938 blev han af den finske stat inviteret til at deltage i festlighederne i anledning af 20 året for frihedskrigen. Han havde været med Røde Kors ambulancen, idet han helst så, at Finland ikke blev omfattet af den russiske revolution og måske blev en del af Sovjetunionen. Og år senere i Hareskov sad han ofte på Lindevej hos Hans Pedersen, Vaske Carlas mand, der var en glødende kommunist.

Dr. Larsen med sin nye bil i 1934

De diskuterede politik og blev absolut ikke enige. Hjemme i lægeboligen stod der på flyglet en note med titlen ”Fri os for kommunismens åg”.

Der var ikke nogen, der sagde noget dårligt om Doktor Larsen. Han var en respekteret mand. Alligevel undgik han ikke som alle andre i Hareskov at få et øgenavn. Han blev kaldt Dr. Thevand, fordi han mente, at kamillete hjalp på mange dårligdomme og derfor opfordrede han sine patienter til at drikke det.

Axel A. Larsen var i årene op til 2. verdenskrig vældig optaget af og imponeret over, hvad der skete i Tyskland, og han rejste meget med sin familie bl.a. til Berlin, der var en kulturby i Europa.

Han meldte sig ind i DNSAP, men da tyskerne i april 1940 invaderede Danmark, kom det som et chok for ham. Han havde ikke forestillet sig, at det kunne komme så vidt.

Det fortæller hans datter Jette.

Folk i Hareskov vidste godt, hvor lægens politiske synspunkter lå og undrede sig måske.

Men under krigen var der ingen, der mente, at Doktor Larsen holdt med tyskerne. Der er endda flere eksempler på, at han havde tætte forbindelser til frihedskæmpere og hjalp dem.

Jette fortæller, at når der var luftalarm, tog hendes far ned på Hareskov skole med sin samaritertaske for at være til rådighed i Røde Kors regi.

Alligevel kom der 5. maj 1945 om morgenen nogle frihedskæmpere for at hente hendes far. ”Mine forældre var i Lyngby”, fortæller Jette. ”Derfor var det mig, som den gang var 6 år, og vores 11-årige barnepige, Bodil, der åbnede døren – og så lige ind i maskingevæbnerne, der var rettet mod os. ”Næ, dr. Larsen er ikke hjemme.” Jette fortæller videre om sin egen reaktion:

”Bodil gik ind i konsultationsstuen og ringede til Lyngby, og jeg gik ovenpå og så på min lille bror John, der sad og legede. Han var dengang lidt over 1 ½ år. ”Han er så lille, og nu skal han nok også dø”, tænkte jeg.”

Doktor Larsen henvendte sig selv til politiet. Han fik beslaglagt sin bil og

måtte trække cyklen frem, male et lægekors på frakkeskåneren og så cykle rundt på sine lægebesøg. Der var nogen, der malede et stort hagekors på familiens garage, og det forsvandt først året efter. Garagen blev nemlig tjæret hvert andet år - og livet skulle jo gå videre.

Der skete ham ikke mere i den sag, og man skal nok huske på, at i de hektiske dage, hvor det pludselig vrimlede med frihedskæmpere, der kørte rundt i byen og hentede folk og anbragte dem på Gasværket, var det nogen gange de forkerte, der blev taget.

Dr. Larsen i altandøren i 1962

I den gruppe, der skulle hente ham, var der i hvert fald en, der senere gav udtryk for, at det var med blandede følelser, han havde været med. ”Det var jo Doktor Larsen,” sagde han, ”så jeg havde en dårlig smag i munden.” To af byens damer var på vej til Gas-

værket, hvor de hjalp med at lave mad, da der pludselig lød et skud. Den ene var Ingeborg fra Tatol, og da hun hørte skuddet, udbrød hun: ”Hvis de har skudt Doktor Larsen, holder jeg altså ikke med dem længere.” Men det havde de jo ikke.

I samme år, 1945, kom en anden læge, Axel Beck, til byen og slog sig ned som praktiserende læge på Skandrups Allé.

Det fortælles, at han troede, han skulle afløse Doktor Larsen. Men der tog han fejl. Axel A. Larsen fortsatte sin praksis til 1962.

Nogle af hans patienter gik nok til Doktor Beck, der virkede mere udadvendt og var kendt som forfatter og grønlandsfarer.

Dr. Larsen var 75 år, da han holdt op som læge og nedlagde sin praksis. Da havde han været i Hareskov i næsten 40 år. Familien flyttede til et hus ved Buresø. Han døde i 1975, og hans kone døde i 1997.

Kilder: Hareskov Værløse Avis, Værløse historiske Arkiv og Danmarks amter 2. bind 1930.

Desuden skal der rettes en tak til Jette og John Raabo Larsen, Keld Jensen, P.O. Schmidt, Ove Madsen, Else Hansen, Angelika Engelin, Hanne Røst, Ruth Albér og Kaj Øgaard, som alle har bidraget til at tegne dette portræt af dr. Larsen.